

Euroopa Liidu 2028-2034 eelarve periood

Mõjud ja võimalused kalandussektorile

Taust

- Euroopa Komisjon esitas ettepanekud järgmise eelarveperioodi (2028–2034) kohta 16 juuli.
- Üleminek valdkondlikelt fondidelt ühtsesse Euroopa fondi
- Eesmärgid: lihtsustamine, paindlikkus, kriisivalmiduse tagamine

Kalandust puudutavad eelnõud

- COM(2025) 571: 2028-2034 eelarve
- COM(2025) 570: KOM teatis eelarve prioriteetide kohta
- COM(2025) 545: eelarve seire ja tulemusraamistik
- COM(2025) 565: Euroopa fond (riiklikud plaanid)
- COM(2025) 559: kalandustoetuste tingimused
- COM(2025) 555: Euroopa Konkurentsifond

Eelarve

- Kavandatud eelarve kogumaht: ca 1,8 triljonit eurot
- Riigiplaanide rakendamiseks on planeeritud 865 miljardit eurot
- Eesti riikliku plaani rakendamiseks on kavas eraldada 6,5 miljardit eurot
- KOM teatise lisa kohaselt on sellest kalandusele kõrvamärgistatud 2 miljardit eurot
- Hetkel ei ole teada kalanduse vahendite jaotus liikmesriikide lõikes

Euroopa fond

- Fond hõlmab majandusliku-, sotsiaalse- ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse, maaelu, kalanduse, merenduse, turvalisuse ja kaitsevõime eesmäärke.
- Fondi rakendavad LR-d koostöös KOM-iga.
- Fondi rakendamiseks koostavad LR-d riikliku plaani, milles sätestatakse eesmärgid, tulemused ja rahastamine.

Kõrvamärgistatud sekkumised

- säästva kalapüügi ning vee-bioloogiliste ressursside taastamise ja kaitsmise, kalanduse ja vesiviljeluse energiaülemineku ning ohutuse parandamise meetmed;
- selektiivsema kalapüügi innovatsioon ning vee-bioloogilise mitmekesisuse ja ökosüsteemide kaitsmine ja taastamine;
- kalanduse ühise turukorralduse toetamine;
- kaluritele ja vesiviljelustootjatele saamata jäänud tulu või lisakulude hüvitamine ning hüvitised tootjaorganisatsioonidele, kes ladustavad kalatooteid.

Muud võimalikud sekkumised

- Põlvkondade vahetuse soodustamine
- Vesiviljeluse arendamine
- Kalandusandmete kogumine
- Kalandustoodete töötlemise ja turustamise tarneaahelate arendamine.
- Kliimamuutustega kohanemine ja keskkonnamõjude vähendamine.

Eelarve seire ja tulemusraamistik

- Eelarve kasutuse jälgimiseks kehtestatakse ühised sekkumisliigid ja nendega seotud väljund- ja tulemusnäitajad.
- Kalanduspoliitikat puudutavad näitajad on toodud eelnõu COM(2025) 545 lisa I tabeli ridadel 41-58.

Kalandustoetuste tingimused

- Toetused peavad panustama Ühise kalanduspoliitika, Euroopa ookeanide pakti ja Ühenduse merendus- ja vesiviljeluspoliitika eesmärkidesse.
- Riigiplaanide koostamisel peab arvestama kalapüügi, vesiviljeluse, rannapiirkondade ja eelkõige väikesemahulise rannapüügi vajadusi.
- Toetusi ei või anda kalapüügi tõsiseid rikkumisi toimepannud isikutele. Kui toetust saanud isik paneb rikkumise toime 5 aasta jooksul pärast toetuse saamist, tuleb toetus tagasi nõuda.
- Kalapüügile suunatud toetused peavad olema kooskõlkas WTO kalandussubsiidiumide leppe tingimustega.

Peamised muudatused

- Praegused erinevad LR-de poolt rakendatavad ELi rahastamisvahendid viiakse ühtse struktuuri alla.
- Euroopa Fond hõlmab nii majandusliku-, sotsiaalse- ja territoriaalse ühtekuuluvuse, põllumajanduse, maaelu, kalanduse, merenduse, turvalisuse kui ka kaitsevõime eesmäärke.
- Suureneb LR-de paindlikkus kavandada ja rakendada meetmeid ja reforme vastavalt oma arenguvajadustele

Peamised muudatused

- Kalandusele kõrvamärgistatud vahendid vähenevad ja kalandus peab konkureerima teiste valdkondadega.
- Suurenevad LR-de vahelised erisused kalanduse rahastamise mahu osas.
- EL poolne rahastamine põhineb saavutatud tulemustel, mitte kuludel.

Võimalused

- Kalandussektori panus üldistesse eesmärkidesse:
 - Toiduga kindlustatus
 - Süsinikuheite vaba majandus
 - Tööhõive maapiirkondades

Euroopa konkurentsifond

- Fondi alla koondatakse 14 praegust ühenduse programmi sh Horizon, Life, Innovatsiooni fond, InvestEU ja fondi haldab KOM.
- Kalandusega haakub kõige enam biomajanduse „aken“, mille üheks erieesmärgiks on muuhulgas edendada kalanduse ja vesiviljeluse ning rannikualade konkurentsivõimet, jätkusuutlikkust ja vastupanuvõimet.

Edasised tegevused ja ajakava

- Eelnõud on edastatud koostööpartneritele kommenteerimiseks. Kommentaare ootame 8-ndaks septembriks.
- Septembris vaatame läbi laekunud tagasiside ja täiendame positsioone ning tutvustame laekunud ettepankuid Kalandusnõukogus.
- Oktoobris esitame seisukohad kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele.

Tänan tähelepanu eest!